

«Tibbi tullantıların idarə olunmasına dair Tələblər»in təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ NAZİRLƏR KABİNETİNİN QƏRARI

«İstehsalat və məişət tullantıları haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 31 iyul tarixli 609 nömrəli Fərmanının 1.5-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

1. «Tibbi tullantıların idarə olunmasına dair Tələblər» təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Bu qərar imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri A.RASİZADƏ

Bakı şəhəri, 28 dekabr 2007-ci il
№ 213

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2007-ci il 28 dekabr tarixli 213 nömrəli qərarı ilə
TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

Tibbi tullantıların idarə olunmasına dair

TƏLƏBLƏR

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Tələblər “İstehsalat və məişət tullantıları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa dəyişikliklər və əlavələr edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 31 iyul tarixli 609 nömrəli Fərmanının 1.5-ci bəndinə əsasən hazırlanmışdır və tabeliyindən, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, bütün müalicə-profilaktika müəssisələrindən (bundan sonra – MPM) hasil olan müxtəlif növ tullantıların toplanması, saxlanması, emalı, zərərsizləşdirilməsi və kənarlaşdırılması mexanizmini müəyyənləşdirir.

1.2. Bu Tələblər aidiyyəti üzrə baytarlıq təbabəti müəssisələrinə də şamil edilir.

2. TİBBİ TULLANTILARIN TƏSNİFATI

2.1. Profilindən və çarpayı sayından asılı olmayaraq, MPM-in fəaliyyəti nəticəsində morfoloji tərkibinə və təhlükəlilik dərəcəsinə görə əmələ gələn tibbi tullantılar maye, bərk və toz şəklində olaraq, “Təhlükəli tullantıların daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında” Bazel Konvensiyasına əsasən müvafiq təhlükəli tullantılar təsnifatına aid edirlər.

2.2. Tibbə aid bütün tullantılar epidemioloji və toksikoloji təhlükəlilik dərəcəsinə görə dörd sinfə bölünür:

- A sinfi - MPM-in təhlükəsiz tullantıları;
- B sinfi - MPM-in təhlükəli tullantıları;
- C sinfi - MPM-in xüsusi təhlükəli tullantıları;

D sinfi - MPM-in tərkibinə görə sənaye tullantılarına yaxın olan tullantılar (təsnifat cədvəl şəklində verilir):

Müalicə profilaktika müəssisələri tullantılarının təsnifatı

Təhlükəlilik kateqoriyası	A sinfi (təhlükəsiz)	B sinfi (təhlükəli)	C sinfi (xüsusi təhlükəli)	D sinfi (tərkibi sənaye tullantılarına yaxın olan)
Morfoloji tərkibinə görə səciyyələndirilməsi	Yoluxucu xəstəliklər xəstəxanaları və pasiyentlərin bioloji mayeləri ilə təmasda olma-yan, eləcə də qeyri-toksiki tullantılar; yoluxucu xəstəliklər xəstəxanaları və vərəm əleyhinə müəssisələr (şöbələr) istisna olmaqla, bütün MPM-in qida tullantıları; mebel, inventar, tərkibində toksik elementlər olmayan və işləməyən diaqnostika avadanlıqları; yoluxmamış kağız, süpürüntü, tikinti və s. tullantılar	Potensial yoluxucu xəstələrlə təmasda olmuş tullantılar, ifrazat, o cümlədən qanla çirklənmiş materiallar və alətlər; patoloqoanatomik tullantılar, xəstələrin üzvi (bədən üzvləri, toxumalar və s.) cərrahiyyə tullantıları; yoluxucu xəstəliklər şöbələrinin bütün tullantıları (o cümlədən qida qalıqları); 3-cü və 4-cü qrup patogen mikroorqanizmlərlə işləyən mikrobioloji laboratoriyaların tullantıları; vivarilərin bioloji tullantıları	Xüsusi təhlükəli yoluxucu xəstələrin təmasda olduğu materiallar; 1-4-cü qrup patogen mikroorqanizmlərlə işləyən laboratoriyaların tullantıları; vərəm əleyhinə və dəri-zöhrəvi xəstəxanaların (şöbələrin) tullantıları	Vaxtı keçmiş dərman preparatları, dərman və diaqnostik preparatların tullantıları, yararlılıq müddəti bitmiş istifadəyə yararsız dezinfeksiya vasitələri, sitostatiklər və digər kimyəvi preparatlar; tərkibində civə olan əşya, cihaz və avadanlıqlar

3. MPM-də tullantıların toplanması, müvəqqəti saxlanması və daşınması sisteminin təşkilinin ümumi qaydaları

3.1. MPM ərazilərində tullantıların toplanması, müvəqqəti saxlanması və daşınması sisteminin təşkili aşağıdakı hissələrdən ibarət olmalıdır:

- tibb bölmələrinin daxilində tullantıların toplanması;
- tullantıların daşınması və müəssisədaxili konteynerlərə yüklənməsi;
- tullantıların MPM-in ərazisində müvəqqəti saxlanması;
- konteynerlərin tullantıların zərərsizləşdirilmə yerlərinə daşınması.

Hər bir hissə üzrə işlərin aparılması bu Tələblərin müvafiq bölmələri ilə müəyyənləşdirilir.

3.2. MPM ərazilərində əmələ gələn tullantıların sinfindən asılı olaraq, onların toplanması, müvəqqəti saxlanması və daşınmasına fərqli tələblər qoyulur.

3.3. Müxtəlif siniflərə aid tullantıların bütün mərhələlərdə toplanması, saxlanması və daşınması zamanı qarışdırılması yolverilməzdir.

3.4. MPM-in rəhbəri tullantıların toplanmasına cavabdeh şəxslə birlikdə hər bir tibb bölməsində tullantıların toplanmasına əlavə cavabdeh şəxs təyin edir. Həmin şəxs bilavasitə tullantıların ilkin toplandığı yerlərdə onların yığılmasına nəzarət edir və siniflər üzrə əmələ gələn tullantıların hesablanmış miqdarına əsasən birdəfəlik tutumların sayını müəyyənləşdirir və onların (polietilen paketlər, xüsusi tutumlar) hermetikliyini təmin edir.

3.5. Tullantıların toplanması, müvəqqəti saxlanması və daşınması ilə bağlı işlərə qabaqcadan təlim keçməmiş şəxslərin cəlb edilməsi qadağandır.

3.6. MPM-də tullantılara gündəlik nəzarətin təşkili üçün xüsusi cavabdeh şəxs təyin olunur və o, tullantılarla işləmək qaydalarını öyrənmək, təhlükəli tullantılarla düzgün işləməyin təşkili barədə təlim keçmək və müvafiq sənəd (şəhadətnamə) almağa borcludur.

3.7. Personala tullantılarla təhlükəsiz davranma qaydalarının öyrədilməsi həmin tibb müəssisəsində tullantıların toplanmasına cavabdeh şəxs tərəfindən həyata keçirilir.

4. TİBB BÖLMƏLƏRİNDƏ TULLANTILARIN YIĞILMASI QAYDALARI

4.1. Müxtəlif dərəcədə epidemioloji, toksikoloji təhlükəliliyini nəzərə almaqla, hər bir sinfə aid tullantılara müxtəlif tələblər irəli sürülür.

4.2. A sinfinə aid tullantılar

4.2.1. A sinfinə aid tullantılar aşağıdakı struktur bölmələrində əmələ gəlir:

- MPM bölmələrinin palataları (yoluxucu xəstəliklər, dəri-zöhrəvi, ftiziatriya, mikoloji bölmələrdən başqa);

- MPM-in inzibati-təsərrüfat otaqları;

- mərkəzi qida bloku, bölmələrin bufetləri (yoluxucu xəstəliklər, dəri-zöhrəvi, ftiziatriya, mikoloji bölmələrdən başqa);

- MPM-in korpuslarından kənar əraziləri.

4.2.2. A sinfinə aid tullantılar ya təkrar istifadə olunan tutumlara, ya da birdəfəlik paketlərə toplanılır. Birdəfəlik paketlər xüsusi arabalara və ya təkrar istifadə olunan tutumların içərisinə yerləşdirilir. Tullantılarla dolmuş təkrar istifadə olunan tutumlar və ya birdəfəlik paketlər həmin sinfə aid olan tullantı üçün nəzərdə tutulmuş konteynerə yüklənir. Təkrar istifadə olunan tutumlar boşaldıldıqdan sonra yuyulur və dezinfeksiya edilir.

4.2.3. Bu sinifdən olan irihəcmli tullantılar onlar üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi bunkerlərə yığılır.

4.3. B sinfinə aid tullantılar

4.3.1. Əmələgəlmə yerləri:

- əməliyyat şöbələri;

- reanimasiya şöbələri;

- MPM-in prosedur, sarğı və digər manipulyasiya-diaqnostik otaqları;

- MPM-in yoluxucu xəstəliklər, dəri-zöhrəvi şöbələri;

- tibbi və patoloji-anatomik laboratoriyalar;

- 3-4-cü qrup patogenliyə aid mikroorqanizmlərlə işləyən laboratoriyalar;
- vivarilər, baytarlıq müalicəxanaları.

4.3.2. Bu bölmələrdə əmələ gələn bütün tullantılar dezinfeksiya edildikdən sonra birdəfəlik hermetik bağlamalara toplanılır.

4.3.3. Yumşaq bağlamalar (birdəfəlik paketlər) xüsusi yerlərə və ya arabalara yığılır.

4.3.4. Paketin təxminən $\frac{3}{4}$ hissəsi dolduqdan sonra, onun içərisindən hava çıxarılır və həmin tibb bölməsində tullantıların toplanmasına cavabdeh təyin olunmuş əməkdaş paketin hermetik bağlanması təmin edir. Birdəfəlik pakətdən havanın çıxarılması və onun hermetik bağlanması zamanı respiratordan və rezin əlcəkdən istifadə edilməlidir.

4.3.5. Əməliyyat otağında, laboratoriyalarda əmələ gəlmiş üzvi tullantılar, mikrobioloji kulturalar və ştamlar, vaksinlər, virusoloji təhlükəli materiallar dezinfeksiya edildikdən sonra birdəfəlik sərt hermetik bağlamalara toplanılır.

4.3.6. İti tibbi alətlər (iynə) dezinfeksiya olunduqdan sonra digər növ tullantılardan ayrı, birdəfəlik sərt bağlamalara yığılır.

4.3.7. Tibb bölməsindən kənarında B sinfinə aid bütün növ tullantıların daşınması ancaq hermetikləşdirilmiş birdəfəlik paketlərdə həyata keçirilir.

4.3.8. Təyin olunmuş yerlərdə hermetikləşdirilmiş birdəfəlik tutumlar B sinfinə aid tullantıların yığılması üçün nəzərdə tutulmuş konteynerlərə yığılır.

4.3.9. İçərisində bölmələrin B sinfinə aid tullantılar olan birdəfəlik tutumlar (sərt tutumlar, paketlər) "Təhlükəli tullantılar B sinfi" yazısı ilə bərabər, MPM-in bölməsinin adı, müəssisəsinin adı, tarix və tullantıların yığılmasına cavabdeh şəxsin soyadı göstərilməklə nişanlanır.

4.4. C sinfinə aid tullantılar

4.4.1. Əmələgəlmə yerləri:

- xüsusi təhlükəli və karantin qoyulan yoluxucu xəstəliklərə yoluxmuş pasiyentlər yerləşdirilən bölmələr;

- 1-2-ci qrup patogenliyə aid mikroorqanizmlərlə işləyən laboratoriyalar; ftiziatriya və mikoloji klinikalar (bölmələr).

4.4.2. Göstərilən bölmələrdə əmələ gələn bütün tullantılar müvafiq normativ sənədlərə uyğun olaraq dezinfeksiya edilir.

4.4.3. Bu sinfə aid tullantılar yığılaraq, birdəfəlik bağlamalara toplanılır. Yumşaq bağlamalar (birdəfəlik paketlər) xüsusi dayaqlarla arabalara yerləşdirilir.

4.4.4. Paketin təxminən $\frac{3}{4}$ hissəsi dolduqdan sonra onun içərisindən hava çıxarılıb, həmin tibb bölməsində tullantıların toplanmasına cavabdeh şəxs tərəfindən 1-2-ci qrup patogenliyə aid mikroorqanizmlərlə işləyərkən texniki təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməklə hermetik qablaşdırılır.

4.4.5. Mikrobioloji kulturalar və ştamlar, vaksinlər birdəfəlik sərt hermetik bağlamalara yığılır.

4.4.6. C sinfinə aid bütün tullantıların tibb bölməsindən kənara daşınması yalnız hermetik qablaşdırılmış birdəfəlik bağlamalarda həyata keçirilir.

4.4.7. Müəyyən olunmuş yerlərdə hermetikləşdirilmiş birdəfəlik tutumlar (sərt tutumlar) C sinfinə aid tullantılar üçün nəzərdə tutulmuş korpuslararası konteynerlərə yerləşdirilir.

4.4.8. İçərisində C sinfinə aid tullantılar olan birdəfəlik tutumlar (sərt tutumlar, paketlər) "Xüsusi təhlükəli tullantılar C sinfi" yazısı ilə bərabər, MPM-in bölməsinin adı, müəssisəsinin adı, tarix və tullantıların yığılmasına cavabdeh şəxsin soyadı göstərilməklə nişanlanır.

4.5. D sinfinə aid tullantılar

4.5.1. Əmələgəlmə yerləri:

- diaqnostika bölmələri;
- kimyəvi terapiya bölmələri;
- patoloji anatomiya bölmələri;
- əczaçılıq istehsal sahələri, apteklər, anbarlar;
- kimyəvi laboratoriyalar;
- inzibati-təsərrüfat binaları.

4.5.2. Bu sinifdən olan hər bir növ tullantıların toksiklik dərəcəsi toksik sənaye tullantılarının siniflərinə uyğun və sənaye tullantılarının toksikliyinə müəyyənləşdirilməsi üzrə metodik təlimatlara uyğun olaraq təyin edilir.

4.5.3. İstifadə olunmuş lüminessent lampalar, tərkibində civə olan cihazlar və avadanlıqlar qapalı hermetik tutumlara sındırılmadan yığılır. Tutum dolduqdan sonra hermetikləşdirilir və yardımçı otaqlarda saxlanılır. Müqavilə əsasında xüsusi (ixtisaslaşdırılmış) müəssisələrə daşınır.

4.5.4. Toksik sənaye tullantılarının təsnifatı üzrə 1-2-ci sinif toksik tullantılara aid edilən tullantıların toplanması və saxlanması bu təsnifatın tələblərinə və digər normativ sənədlərə uyğun olaraq həyata keçirilir.

4.5.5. 2-3-cü sinif toksikliyə aid D sinif tullantıları toksiki sənaye tullantılarının təsnifatına uyğun olaraq sərt qablara yığılır, 4-cü sinif isə yumşaq qablara qablaşdırılır.

4.6. Aşağıdakılara yol verilmir:

- B və C sinfinə aid tullantıları bir tutumdan digərinə tökməyə;
- birdəfəlik və təkrar işlədilən tutumları elektrik qızdırıcı cihazların yaxınlığında saxlamağa;
- hər hansı tullantını əl ilə basıb qablaşdırmağa;
- tullantıları əlcəksiz toplamağa.

5. TƏKRAR İSTİFADƏ OLUNAN İNVENTARLARIN VƏ TULLANTILARIN DEZİNFEKSIYA EDİLMƏSİNİN ÜMUMİ QAYDALARI

5.1. B və C sinfinə aid tullantılar birdəfəlik bağlamalara yığılmazdan əvvəl, bilavasitə tullantıların ilkin yığıldığı yerdə xüsusi tutumlarda hazırlanmış dezinfeksiyaedici məhlullara salınmaqla, hökmən dezinfeksiya edilməlidir. B və C sinfinə aid tullantıların dezinfeksiyası normativ sənədlərə əsasən həyata keçirilir. Müvafiq qaydada qeydə alınmış və tibb müəssisələrində tətbiqinə zəmanət verilmiş dezinfeksiyaedici vasitələrdən (təlimatlarda onların konsentrasiyası, ekspozisiya müddəti və istifadə qaydası göstərilir) istifadə edilir. Dezinfeksiya həmin sinif tullantının əmələ gəldiyi tibb bölməsinin daxilində aparılır.

5.2. A sinfinə aid tullantıların toplandığı, dəfələrlə istifadə olunan sərt tutumların dezinfeksiyası MPM tərəfindən hər gün aparılır.

5.3. B və C sinfinə aid tullantıların yığıldığı konteynerlərin, avtomaşınların tullantı yığılan yerlərinin dezinfeksiyası avtonəqliyyat təşkilatı tərəfindən aparılır.

Qəza halları zamanı konteynerlərdə və ya avtonəqliyyatda tullantıların açıq halda olmasına rast gəldikdə, təcili şəkildə dezinfeksiya aparılmalıdır. Bu məqsədlə MPM-də konteynerlərin və avtonəqliyyatın yuyulub dezinfeksiya edilməsi üçün yer təşkil edilməlidir.

Dezinfeksiya üçün ayrılmış yer asfaltlanmalı və vahid axarı olmalıdır. Tullantı suları yığılaraq dezinfeksiya edilməli və zərərsizləşdirildikdən sonra MPM-in kanalizasiya xəttinə axıdılmalı və ya kanalizasiya xətti olmadıqda, müqavilə əsasında müvafiq qaydada təhvil verilərək sənədləşdirilməlidir.

6. TULLANTILARIN TOPLANMASI VƏ KƏNARLAŞDIRILMASI (DAŞINMASI) SİSTEMİNİN TƏŞKİLİ ÜÇÜN AVADANLIQLARA VƏ KONTEYNERLƏRİN QOYULMA YERLƏRİNƏ OLAN ÜMUMİ TƏLƏBLƏR

6.1. B və C sinfinə aid tullantıların yığılması üçün istifadə olunan birdəfəlik paketlər hermetik olmalı və ona 15 kq-dək tullantı təhlükəsiz şəkildə yığılmalıdır. B sinfinə aid tullantıların yığılması üçün paketlər sarı, C sinfinə aid tullantıların yığıldığı paketlər qırmızı, A sinfinə aid olanlar isə ağ rəngli olmalıdır.

6.2. B və C sinfinə aid tullantıların yığılması üçün olan sərt tutumların konstruksiyası hermetik olmalı və tullantıların tibb bölməsindən (laboratoriyadan) kənar daşınması zamanı açılıb dağılmamalıdır.

6.3. Birdəfəlik paketlərin daşınması üçün istifadə olunan arabaların konstruksiyası onların bərkidilməsi və istismarı üçün əlverişli olmalıdır.

6.4. A sinfinə aid tullantıların toplandığı, təkrar istifadə olunan xüsusi sərt tutumların konstruksiyasında qapaq nəzərdə tutulmalı, həmçinin tullantıların əlverişli şəkildə daşınması üçün təkər və dəstəyi olmalıdır.

6.5. Müxtəlif siniflərə aid tullantılar ayrı-ayrı konteynerlərə yığılır və bu konteynerlər bir birindən asan fərqlənməlidir. Bir sinfə aid tullantıların yığıldığı konteynerlər tam eyni olmalıdır.

6.6. İstifadə olunan konteynerlər hermetik kip qapaqla tam örtülməlidir. Konteynerlər tam hermetik olmalı, rütubəti keçirməməli və kənar şəxslərin, heyvanların ona toxunmasına imkan verilməməlidir.

6.7. A, B və C sinfinə aid tullantılar üçün konteynerlər açıq meydançada və ya tibb korpusunun izolyasiya olunmuş otaqlarında yerləşdirilir. Konteyner yerləşdirilmiş tibb korpusunun otaqlarına xüsusi tələblər qoyulur.

6.8. C sinfinə aid tullantıların yığıldığı konteynerlər yalnız tibb korpusunun izolyasiya olunmuş otaqlarında yerləşdirilir. C sinfinə aid tullantıların yığıldığı konteynerlərin yerləşdirildiyi otaqlara xüsusi tələblər qoyulur.

C sinfinə aid tullantıların yığıldığı konteynerlərin A, B, D sinfinə aid tullantıların yığıldığı konteynerlərlə birgə saxlanılmasına yol verilmir.

6.9. Konteynerlərin qoyulması üçün ayrılmış açıq meydançalar asfaltlanmalı və avtonəqliyyatın girişi və yükləmə-boşaltma işlərinin aparılması üçün əlverişli olmalıdır.

Konteynerlərin qoyulduğu açıq meydançaların ölçüləri 40 m²-dən az olmamalı və onlar müalicə korpusundan və qida blokundan 50 m-dən yaxın olmamalıdır.

6.10. Müxtəlif sinfə aid tullantıların yığılması üçün konteynerlərin bir meydançada yerləşdirilməsinə icazə verilir. Açıq meydançada ən çoxu 5 konteyner yerləşdirilə bilər.

7. TULLANTILARIN MÜVƏQQƏTİ SAXLANMASI VƏ KƏNARLAŞDIRILMASI ŞƏRTLƏRİ

7.1. B, C, D sinfinə aid tullantıların tibb bölməsinin otaqlarından kənarında, açıq halda saxlanmasına və personalın onunla kontaktda olmasına yol verilmir.

7.2. MPM-in ərazisində A, B, C sinfinə aid tullantıların yalnız dəfələrlə istifadə olunan hermetik konteynerlərdə saxlanmasına və daşınmasına icazə verilir. C sinfinə aid tullantıların kənarlaşdırılması (uzaqlaşdırılması) zamanı digər tullantıların onunla qarışdırılmasına yol verilmir. A, B, C sinfinə aid tullantıların təbii şəraitdə bir sutkadan çox saxlanmasına da icazə verilmir. Yalnız 5°C-dən yüksək olmayan temperaturda bir sutkadan çox saxlanıla bilər. Bütün siniflərə aid qida tullantıları soyuducuda 5°C-dən yüksək olmayan temperaturda saxlanılmalıdır. MPM-in ərazisindən tullantıların zərərsizləşdirilməsi üçün qurğu olmadıqda, A, B, C sinfinə aid tullantılar hər gün daşınmalıdır.

7.3. A sinfinə aid tullantıların daşınmasında bərk məişət tullantılarının daşınması üçün istifadə olunan avtonəqliyyatdan istifadə etməyə icazə verilir.

7.4. Dolmuş konteynerlər qapalı yük yeri olan avtomaşınla xüsusi təyin olunmuş yerlərə daşınır və götürülmüş konteynerin yerinə boş konteyner qoyulur.

7.5. A, B, C sinfinə aid tullantıların MPM-in ərazisindən kənarında daşınmasına yalnız bu məqsədlə işlədilən qapalı yük yeri olan avtomaşınlarla icazə verilir. B və C sinfinə aid tullantıların daşınması üçün nəzərdə tutulmuş avtomaşının digər məqsədlərlə işlədilməsinə yol verilmir.

7.6. D sinfinə aid tullantıların saxlanması bu məqsədlə xüsusi ayrılmış yardımçı otaqlarda həyata keçirilir.

7.7. A sinfinə aid tullantılar bərk məişət tullantılarının basdırıldığı adi poliqlonlarda boşaldıla bilər. B və C sinfinə aid tullantıları MPM-in tullantılarını termik üsulla zərərsizləşdirən xüsusi qurğularda məhv etmək lazımdır.

7.8. B və C sinfinə aid tullantıların zərərsizləşdirilməsi mərkəzləşdirilmiş və mərkəzləşdirilməmiş üsulla aparıla bilər. MPM-in tullantılarının müəssisənin ərazisində mərkəzləşdirilməmiş üsulla termiki zərərsizləşdirilməsi üçün qurğuların yerləşdirilməsi Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin və Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin razılığı ilə həyata keçirilir. Mərkəzləşdirilmiş üsulla MPM-in tullantılarının zərərsizləşdirilməsi iri zibilyandıran zavodların sobalarında aparılır. Həmin zavodun yerləşdiyi yer, istismar şəraiti, ətraf mühitə təsir səviyyəsi müvafiq normativ sənədlərlə tənzimlənir.

Epidemioloji təhlükəsiz patoloji anatomik və üzvi əməliyyat tullantılarının (orqan, toxuma və s.) zərərsizləşdirilməsi üçün qurğular olmadıqda, onlar qəbiristanlıqlarda xüsusi ayrılmış qəbirlərdə basdırılır. B sinfinə aid digər tullantılar (materiallar və alətlər, pasientlərin ifrazatları, vivarium və mikrobioloji laboratoriyaların tullantıları) dezinfeksiya edilərək, zərərsizləşdirildikdən sonra poliqlona daşınır.

7.9. D sinfinə aid tullantıların daşınması, zərərsizləşdirilməsi və basdırılması toksiki sənaye tullantılarının toplanması, daşınması, zərərsizləşdirilməsi və basdırılmasına qoyulan gigiyenik tələblərə müvafiq aparılır.

8. TULLANTILARIN YIĞILMASI VƏ UZAQLAŞDIRILMASI PLANININ HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ

8.1. Tullantıların yığılması və daşınması planı hər bir MPM üçün ayrıca işlənir. Tullantıların yığılması və daşınması planı hazırlanarkən aşağıdakı tələblər yerinə yetirilir:

8.1.1. əmələ gələn tullantıların kəmiyyət və keyfiyyət analizi aparılır, siniflər üzrə əmələ gələn tullantıların miqdarı hesablanır;

8.1.2. hər bir sinfə aid tullantıların ilkin əmələ gəldiyi yerdə qoyulacaq qabların lazımı miqdarı hesablanır və təyin edilir.

Birdəfəlik qablar, korpuslararası və korpusdaxili konteynerlər, korpusdaxili tullantıların yığılması üçün otaqlar bu qaydaların müvafiq bəndlərində qoyulmuş tələbləri ödəməlidir. Korpusdaxili tullantıların yığılması üçün otaqlar aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:

- otağın döşəməsi keramik plitələrdən olmalı;
- divarlar tavana qədər kafellə örtülməli;
- tavan rütübətədavamlı boya ilə rənglənməli;
- otaq əlüzyuyanla, axar su kranı, bakterisid lampa, kanalizasiya və ventilyasiya sistemləri ilə təchiz olunmalıdır.

8.2. Müxtəlif siniflərə aid tullantıların ayrıca yığılması və daşınmasına qoyulan tələblər nəzərə alınmaqla, tullantıların yığılması və daşınması sistemi işlənilib hazırlanır. Bunun üçün aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır:

- A sinfinə aid tullantılar ya termiki zərərsizləşdirilməli, ya da xüsusi poliqonlara daşınmalıdır;
- B və C sinfinə aid tullantılar hökmən termiki zərərsizləşdirilməlidir.

8.3. MPM-in rəhbəri ərazi gigiyena və epidemiologiya mərkəzi ilə razılaşdırılmış şəkildə tullantılarla işləmə qaydalarına dair təlimatı təsdiq edir.

8.4. MPM-in rəhbərliyi əmələ gələn tibbi tullantıların təsnifatına uyğun hesabatlarının aidiyyəti orqanlara təqdim olunmasını və "Təhlükəli tullantıların pasportlaşdırılması Qaydası"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2003-cü il 31 mart tarixli 41 nömrəli qərarına əsasən bu tullantıların pasportlaşdırılmasını təmin edir.